

Mátyás Dénes: KH — olasz (2015. június 8.)

2015. június 08.

2015. április 23–26. között került megrendezésre a 22. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál, és bár ez alkalommal nem díszvendégeként érkezett az eseményre Olaszországból író (mint például 2007-ben Umberto Eco), idén is volt olasz vendége a fesztiválnak az elsőkönyves Fabio Deotto személyében. A harmincas éveiben járó, Milánó melletti Vimercatében született Deotto *Condominio R39* (R39-es társasház) című első (kiadott) regénye az Einaudi Kiadó *Stile libero* című sorozatában jelent meg 2014-ben. A mű többéves alkotói munka eredménye, annak ötlete egészen 2006-ig nyúlik vissza, az érlelődés hosszú idejével ellentétben azonban az Einaudi annál gyorsabban döntött az írás publikálása mellett. A cselekmény alaphelyzetét egy milánói külvárosi lakóháznál történt tüzeset adja meg. Az épület romjai közül öt kómában lévő embert és egy zavarodott elmeállapotban lévő fiút hoznak ki, és az eset kivizsgálásával megbízott felügyelő feladata, hogy kiderítse, mi vezetett a tragikus eseményhez. Ezek alapján akár egy pusztán krimire is számíthatna az olvasó, a *Condominio R39* azonban nem ilyen könnyen kategorizálható: a regény túllép a műfaji próza határain, és nem nevezhető egyértelműen sem bűnügyi regénynek, sem thrillernek vagy más hasonlóknak, sokkal inkább jellemzi a különböző műfajok és elemek ötvöződése. Az elbeszélés maga nem lineáris, hol a felügyelő nyomozását, hol a lakók tüzesetet megelőző napját, az egyes szereplők történetét követi nyomon, miközben hatásosan váltogatja a különféle idősíkokat, mindezt azonban nem erőltetetten vagy zavaróan teszi. Az efféle szerkezet igazán hatékonyan teremt feszültséget: a nyomozás keltette kíváncsiság mellett (miért gyulladt ki a ház? ki okozhatta a tüzet?) erőteljes hatást gyakorol az olvasóra az izgalom és a *suspense*. A *Condominio R39* azonban nem csak emiatt ragadja magával az embert. Gördülékeny stílusú mű, sokszor filmszerű jelenetekkel, epizódyszerű elbeszélésrészekkel, amelyek nyugtalanító élethelyzeteket, egyéni — és akár sötét vagy nyomasztó — titkokat, bizarr hajlamokat, rögeszmés gondolkodásmódokat mutatnak fel, ezáltal egyfajta tuskét hagyva az olvasóban: újra és újra a világunkról, a társadalomról, a privát életéről való továbbgondolásra késztetnek. Mindemellett (vagy éppen ezért) pedig a cselekmény, a lakóház tragikus története, a szereplők sorsa egyben allegorikus olvasatot is kaphat. Nem véletlen, ha az említett sajátosságoknak köszönhetően Deotto és a *Condominio R39* kapcsán párhuzamot vontak már Niccolò Ammaniti *Fango* (Sár, 1996) és *Ti prendo e ti porto via* (Magammal viszlek, 1999) című kötetivel is (a kilencvenes években az olasz pulp-irodalommal és „kannibál írók”-kal társított Ammaniti *Fangójának* első elbeszélése, a *L'ultimo capodanno dell'umanità* [Az emberiség utolsó szilvesztere] egyébiránt épp egy — ez esetben római — társasházkomplexum lakóinak tragikussá fajuló Szilveszteréjszakáját meséli el), miközben az olasz irodalmi közegen túl is több jelentős alkotó neve felmerült már a regény stílusjegyei alapján: többek között olyanoké, mint James Graham Ballard, Charles Bukowski, Paul Auster vagy Stephen King. Elmondható tehát, hogy a két kiadatlan regényét követően a *Condominio R39*-cel debütáló Fabio Deotto első könyve az olasz író igazán figyelemreméltó indulásának bizonyult.

2015. május 13-tól 24-ig tartott a 68. cannes-i filmfesztivál, a holokauszt témáját újszerűen megközelítő *Saul fia* ott elért sikere pedig igazi büszkeséggel tölthet el bennünket, magyarokat: Nemes Jeles László filmje több díjat is nyert, köztük a zsűri Nagydíját és a Nemzetközi Filmkritikusok Szövetségének a díját. Kevésbé bizonyult eredményesnek a fesztivál az olasz filmek számára, noha több ilyen alkotás is szerepelt a versenyprogramban. Bemutatták Paolo Sorrentino angol nyelven forgatott filmjét, a két idős barát, a zeneszerző-karmester Fred (Michael Caine) és a filmrendező Mick (Harvey Keitel) Alpok-beli luxushotelben töltött napjain keresztül az idő múlását tárgyaló, az emlékezéssel, az öregedéssel, az elmúlással (és annak feldolgozásával) foglalkozó, melankóniát és iróniát vegyítő *Youth — La giovinezza* (Ifjúság) című alkotást,

amely a rendező 2014-ben Oscar-díjjal elismert filmje, a *La grande bellezza* (A nagy szépség) egyfajta „folytatásának” is tekinthető. A korábbi filmjeiért (*Gomorra*; *Reality*) már szintén több neves díjban részesült Matteo Garrone ugyancsak világhírű színészek szereplésével (Salma Hayek, Vincent Cassel stb.) angol nyelven forgatott műve, a „nápolyi Boccaccio”-ként is emlegetett olasz költő és író, Giambattista Basile 17. századi mesegyűjteménye alapján készült *Il racconto dei racconti — Tale of tales* (Mesék meséje) is a cannes-i versenyprogram részét képezte. Garrone alkotása a *Lo cunto de li cunti* (olaszul: *Il racconto dei racconti*) három történetét dolgozza fel különös, olykor

FRISS MÚÚT

-RÓL, -RÓL

Mátyás Dénes

(1981, Győr) a Szegedi Tudományegyetemen végzett olasz, amerikanisztika és hungarológia szakon, 2014-ben az SZTE Irodalomtudományi Doktori Iskolájában szerzett PhD fokozatot. Italianista, főként kortárs olasz és amerikai irodalommal, olasz-magyar kapcsolatokkal, magyar kultúra és magyar mint idegen nyelv tanítással foglalkozik.

-TÓL, -TÓL

KH — olasz (2015. június 8.)
KH — olasz (2015. március 16.)
KH — olasz (2015. november 9.)
KH — olasz (2016. október 10.)
KH — olasz (2016. április 25.)

A ROVATBÓL AJÁNLJUK MÉG

Szabó Marcell: KH — francia (2016. december 5.)
Szép Eszter: KH — angol (2016. november 21.)
Menczel Gabriella: KH — spanyol (2016. november 7.)
Gilbert Edit: KH — orosz (2016. október 24.)
Mátyás Dénes: KH — olasz (2016. október 10.)

LEGFRISSEBB

Múút 2016058 — lapszámbemutató és
nívódíj-átadás a Kalickában
András László: Szent Pál második
levele a bűziakhoz

groteszk és szürrealisztikus módon, barokkos látványvilággal, és akárcsak a mesegyűjtemény legtöbb története, a film sem kifejezetten gyermekeknek készült. (Érdekes lehet megjegyezni, hogy Basile műve — amely Király Kinga Júlia fordításában a Kalligram kiadásában magyarul is olvasható, ahogyan arról már korábbi Kikötői hírekben is szó esett — az évszázadok folyamán többeknek, például a Grimm testvéreknek is forrásként szolgált.) A fesztivál harmadik olasz versenyfilmje az előzőekkel ellentétben olasz nyelvű volt: a *Mia madre* (*Anyám*), amely

egy alkotói és egzisztenciális válságba került filmrendező történetét dolgozza fel, a már ugyancsak több díjjal elismert rendező, Nanni Moretti jegyzi. Bár a film önéletrajzi ihletésű, annak története nemcsak Moretti számára lehet személyes jellegű, hanem a nézők valóságához is több szempontból közel állhat — nem véletlenül emlegették a fesztivál Arany Pálmára esélyes alkotásai között. A zsűri azonban végül másképp döntött, ugyanakkor — jóllehet Olaszország idén végül díjak nélkül távozott Cannes-ból — mindhárom film címét érdemes lesz az emlékezetünkbe vésní azokra az alkalmakra, amikor igényes és tartalmas intellektuális (mozi)élményre vágunk.

És hogy még egy jelentős rendezvényről hírt adjunk: május 1-ével vette kezdetét a Milánói Világkiállítás, a „Feeding the planet, energy for life”

(„Táplálni a világot, energiát adni az életnek”) mottójú *Expo 2015*, amely október 31-ig várja a látogatókat. A világkiállítások kezdetben (1851-től) nagy vásárokhöz hasonlítottak, majd „ipari és kulturális seregszemlévé” váltak, mára pedig már akár fesztiválszerű élményekkel is gazdagító eseményeknek számítanak, ahol a nemzeti pavilonok felkeresésével a világ számos országának a kultúrájával ismerkedhetnek a látogatók. Köztük Magyarországgal a magyar pavilonban (Életkert Pavilon), amelynek épp egy *Isteni színjáték*ból származó Dante-idézet a mottója (*Paradiso*, VII, 64–65), és amely — a leírást idézve — „komplex, izgalmas válogatást nyújt a magyar identitást meghatározó értékészletből”.

Tetszik 16 ember kedveli. Az ismerőseid közül te lehetsz az első.

SZÓLJ HOZZÁ!

Név:

E-mail:

Honlap:

Hozzászólásod:

Meheti!

De néha az

Bagyula Boglárka: Táncoló férfiak

Szekrényes Miklós: Műút